

GREECE

Commanderij Molenberg

Donderdag 17/09/2015

Mark Vekemans
Sommelier-
Conseil
Vlaamse
Wijnacademie

Griekenland

Inleiding

- Sinds 5000 vóór Christus (Kreta en Thira)
- 7de eeuw voor Christus eerste « vakliteratuur »
- Pas sinds de jaren 80 nieuwe wijnwind

Griekenland

RETSINA → Erfenis uit de oudheid !

- Transport wijn in Amphores
afdichting : houten blok, doek en hars

- Hars in contact met wijn
  - smaakcomponent
  - bewaarmiddel
  - geneeskundige kracht

Griekenland

RETSINA → Erfenis uit de oudheid !

Griekenland

RETSINA → heropleving ?

- Opwaardering : van tafelwijn tot IGP appellatie
- Enkel een 5 tal toegelaten druivenrassen (Rodotis, savationo, Athiri,...)
- hars moet afkomstig zijn van pijnboom op wijngaard
- gevinifieerd en gebotteld in Griekenland
- toch slechts 3 a 4% van Griekse wijnproductie

Griekenland

1st Wijn: RETSINA 'TETRAMYTHOS'

TETRAMYTHOS
4
WINERY
TETRAMYTHOS

Druif: → 100% Reditis

- vinificatie : vinificatie witte wijn met TIJDENS de alcoholische gisting, toevoeging van verse hars van de pijnbomen. Na het vinificatieproces gaat de retsina nog in Amphores alvorens gefilterd en gebotteld te worden.

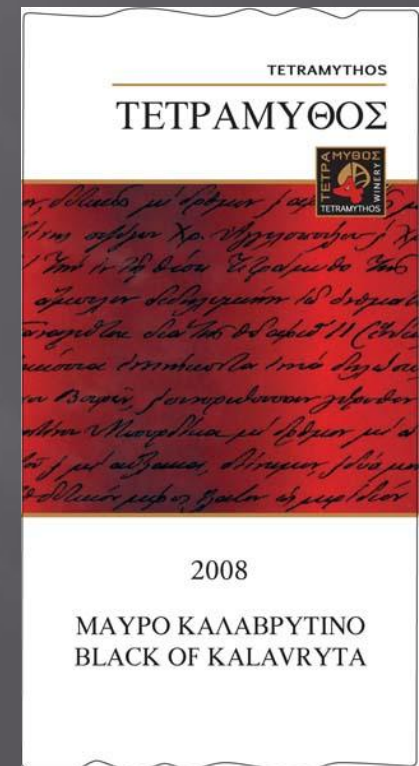
TETRAMYTHOS Winery

Tetramythos → “boutique” winery in Ano Diakopto of Egialia, op de hellingen van de Aroania berg in het noorden van de Peloponnese.

-14 ha wijngaard (tussen 600-1050m) en bio gecertificeerd.

- Een microklimaat, ligging golf van Corinthe
→ excelente kwaliteit druiven (roditis, Mavro Kalavritino, agiorgitiko, malagouzia, sauvignon blanc, merlot, cabernet sauvignon) .

→ Het wijnhuis is in harmonie met de omgeving gebouwd met oog voor veel details. Kleine tanks maken het mogelijk om per perceel te vinifiëren.

Griekenland

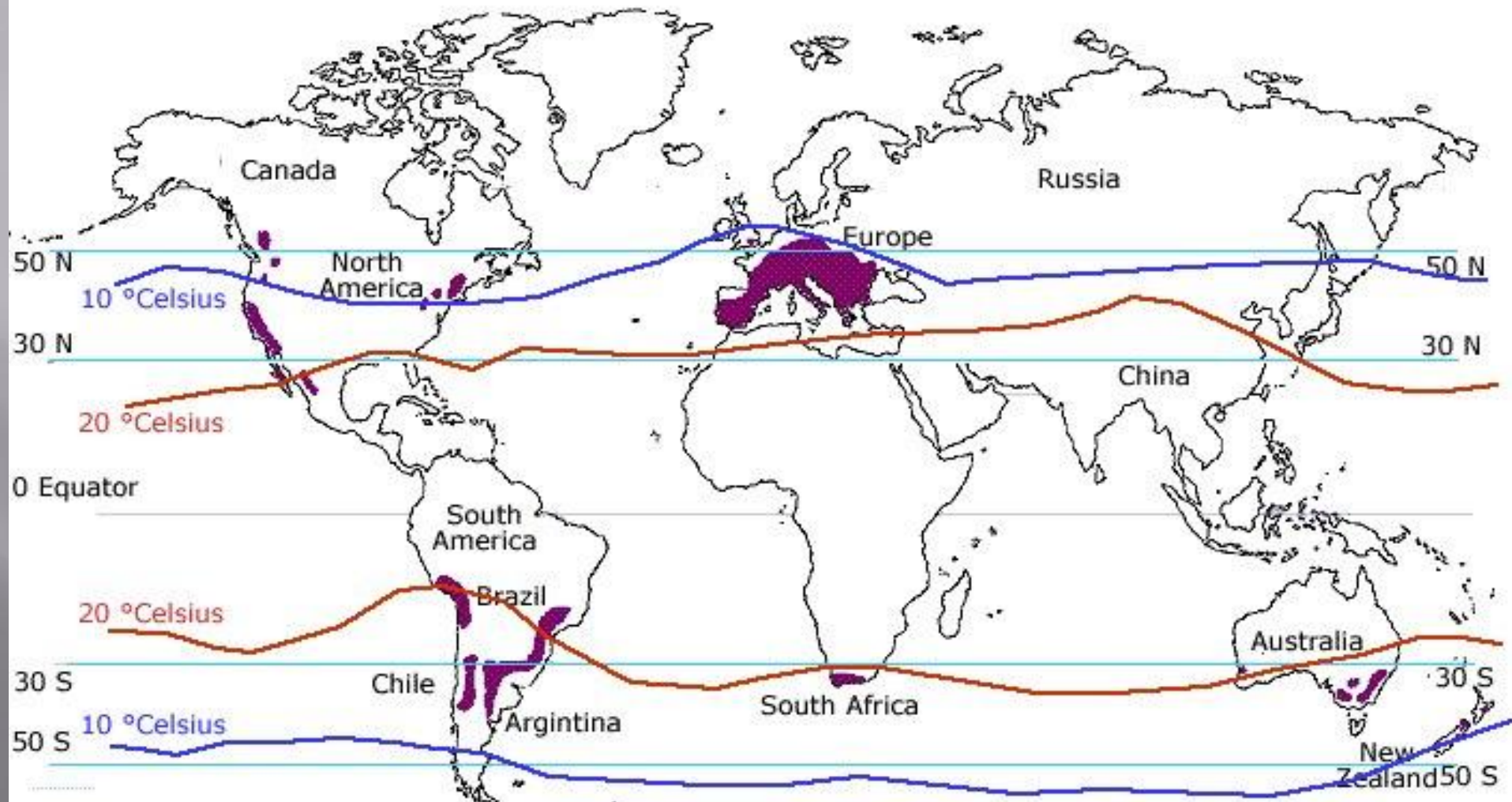
Situering

- 1980 → 20% Kwaliteitswijn, rest tafelwijn
- 2010 → 75% Kwaliteitswijn
- 2000 → 20% export (Duitsland en USA)
- 2012 → 65% export (China, japan, Duitsland, USA...)

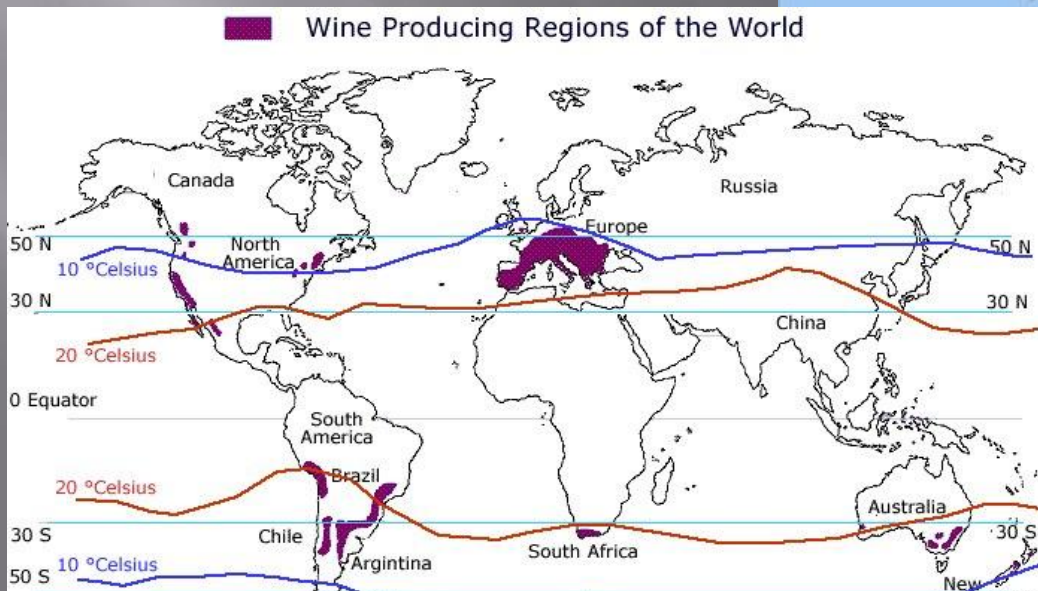
Griekenland

Wine Producing Regions of the World

Griekenland

- Sinds 5000 VC
- Kreta & Thira
- Ligging:
tussen 35 ste
en 41 ste

Griekenland

Griekse wijnproductie

- **Productie 2014 → 2,9 Milj. HL**
(386 milj flessen)
(Worldwide : 271 Milj. HL)
- **Wijngaarden → 115.000 Ha**
(Worldwide : 7,5 Milj. Ha)

“My
big fat
Greek
wine”

De wijnproductie : Top 15 wijnproducerende landen

Productie van wijn in hectoliters x 1000 in het jaar:

Pos.	land	2010	2011	2012	2013	2014
1	Frankrijk	44.381	50.757	41.548	42.004	46.200
2	Italië	48.525	42.772	45.616	52.029	44.400
3	Spanje	35.353	33.397	31.123	45.650	37.000
4	USA	20.887	19.140	21.650	23.590	22.500
5	Argentinië	16.250	15.473	11.778	14.984	15.197
6	Australië	11.420	11.180	12.260	12.500	12.000
7	Zuid-Afrika	9.327	9.725	10.569	10.982	11.316
8	China	13.000	13.200	13.511	11.780	11.178
9	Chili	8.844	10.464	12.554	12.820	10.000
10	Duitsland	6.906	9.132	9.012	8.409	9.700
11	Portugal	7.148	5.622	6.308	6.237	6.195
12	Rusland*	6.400	6.353	6.400	6.200	6.000
13	Roemenië	3.287	4.058	3.311	5.114	4.093
14	Nieuw-Zeeland	1.900	2.350	1.940	2.484	3.204
15	Griekenland	2.950	2.750	3.115	3.343	2.900
Rest van de wereld		27.847	30.906	27.194	31.777	31.526
Totale wereldproductie		264.425	267.279	257.889	291.902	271.000

Geografie en klimaat

- ▣ Verspreid over vasteland en eilanden
- ▣ Tussen 35ste (Kreta) en 41ste (Thracië)
- ▣ Warm mediterraan, hete zomers, korte winters
- ▣ Grote verschillen tussen het noorden en de zuidelijke eilanden
- ▣ Geologie: gevarieerd, kalk, vulkanische bodem
- ▣ Bergen en heuvels zijn belangrijk

Druivenrassen

- ▣ 300 verschillende soorten ,
de meeste autochtoon
- ▣ Marketinginstrument
Griekse kwaliteitswijnen
- ▣ deuropener: internationale
druivenrassen al of niet in
blend met Griekse
- Chardonnay, Viognier,
Cabernet Sauvignon, Syrah,
Merlot, Refosco...

Witte druivenrassen

- ▣ **Assyrtiko:** Santorini, oude wijnstokken > 70 jaar, mineralig, aangepast aan 'barre' omstandigheden
- ▣ **Athiri:** Rhodos, ook voor Retsina, citrus aroma
- ▣ **Malagousia:** oud, bijna uitgeroeid, aromatisch, blends
- ▣ **Moschofilero:** Peloponnesos, neigt naar (droge) muscat
- ▣ **Roditis:** overal aangeplant, beste bij Patras, ook voor Retsina
- ▣ **Savatiano:** Centraal Griekenland, veelal blend voor Retsina

Griekenland

Greek Indigenous Grape Varieties

- **MOSCHOFILERO**
- Grieks → Μοσχοφίλερο
- aromatische 'Grijze - roze' druif
- Vrij kruidig met mooie aciditeit
- aangeplant in heel Griekenland maar vooral in de Mantinia regio (Peloponessos)
- Traditioneel voor droge witte aromatische wijn met een zekere kruidigheid
- Herkenbaar 'rozen' boeket
- Tegenwoordig zowel stille, schuim- en dessertwijn en bezit een zeker 'Muscat' gehalte.

Griekenland

2de Wijn: Ktima Tselepos

AMALIA “brut”

Druif: → 100% Moscofilero

- Schuimwijn (Methode Traditionelle)
- Vroege oogst → lage potentiële alcohol en veel fraîcheur voor basiswijn
- Druiven van eigen wijngaard ‘Perpatiara’
- Productie → 30.000 flessen

Griekenland

winemaker : Giannis Tselepos

- Oenology University in
Dijon
- Graduated in 1979
- Werk & stage in
wijdomeinen in Bourgogne
- 1981: Vestigde zich in Mantinia
- 1989: oprichting Winery Tselepos
regio Mount Parnon
- 350.000 flessen/jaar
- 60 to 65% export (China, Usa,
Canada, Australia...)
- Voorzitter wijnmakers van
Poleponessos

Blauwe druivenrassen

- ▣ **Agiorgitiko:** Peloponnesos (Nemea), St. George
- ▣ **Kotsifali:** Kreta, blend met Mantilaria, aroma rode pruimen
- ▣ **Xinomavro:** Noord Griekenland, 'zure zwarte', stevige tanine
- ▣ **Mavrodaphne:** Patras, aromatisch en geconcentreerd
- ▣ **Liatiko:** Kreta (exclusief), rijpt in juli, oud Grieks ras
- ▣ **Limnio:** Limnos, beschreven door Aristoteles, viooltjes en kers

Griekenland

KWALITEITSNIVEAUS

1) Table Wines

EO: (Epitrapezios oinos)
tafelwijn (met tot voor kort
de subcategorie **OKP**:
gecreëerd voor Retsina)

buitenbeentjes... sommige tafelwijnen

- ▣ Soms zijn 'Greek wines' of 'table wines' de moeite
- ▣ 'speciale druivenrassen' niet toegelaten als AOP en IGP (refosco, petit verdot,...)
- ▣ Meestal een passie van de wijnmaker

Griekenland

KWALITEITSNIVEAUS

1) Table Wines

**2) PGI Regionale wijnen (momenteel 120)
'Protected Geographical Indication'**

(vin de Pays – IGP)

Griekenland

Greek wine - Appellations

1) Table Wines

2) PGI Regions (120)

‘Protected Geographical Indication’

3) PDO Regions (33) (AOP)

‘Protected Designation of Origin’

▣ OPAP → (oenoi onomasias proelefseos anoterias poiotitas)

De wijnregio's geografische departementen

- Eilanden

Egeïsche eilanden: Rhodos, Santirini, Samos...

Ionische eilanden: Korfoe, Zakynthos...

Kreta

- Peloponesos

- Vasteland noorden

Epirus, Macedonië, Thracië

- Vasteland zuiden

Thessalië, Centraal Griekenland,
Attica, Evia

Griekse wijngebieden

1. Griekse eilanden:

Kreta, Egeïsche en Ionische eilanden.

- ❑ Kreta: ca. 50.500 ha (20% totale Griekse productie)
- ❑ Alle anderen samen ca. 18.000 ha
- ❑ Eerste contact met wijncultuur vanuit Egypte en Feniciërs
- ❑ Tijdens middeleeuwen productie en export Malvasia-wijn (Port)
- ❑ Phylloxera einde 19de eeuw, Kreta vanaf 1974, Rhodos en Santorini bleef gespaard
- ❑ Ionische eilanden eerder beïnvloed door Venetianen
- ❑ Oude tradities op Egeïsche eilanden (muscat uit samos, Vinsanto Santorini ...)
- ❑ Waren weinig 'dynamisch' en liepen wat achterop op vasteland
- ❑ Erg hete en droge zomers, aanplantingen op hoogtes, aangepaste druiven variëteiten ...

SANTORINI

SANTORINI

- Eiland in het zuiden van de Egeïsche zee
- Thira
- Bevolking: 15.550 (2011)
- 90,69 km²
- Vulkanische Caldera (1600 BC)
- 1957 aardbeving
- Bijna nooit regen, felle wind en hoge t°
- 17 professionele wijnhuizen
- 1.400 Ha wijngaarden
1960 → 2500 Ha
(druk toerisme)

Unieke vulkanische bodemstructuur verspreid over grootste deel van het eiland. Soms ook puimsteen en porcelein. Geen Phylloxera !

95% van de wijnstokken (1.400 Ha) worden in een soort traditionele kroon- of mandvorm geleiding “STEFANA’S” (kroon of krans).

Geen irrigatie. Het lokaal klimaat is beïnvloed door sterke noorderwinden, veel zon en veel vochtigheid in de vorm van ‘mist’ uit zee.

Argyros Estate werd opgericht in 1903 door Georgios Argyros, midden in een 2Ha grote wijngaard gelegen in Episkopi Gonia Thiras op Santorini.

Matthew Argyros is wel reeds de 4th generatie van “wijnmakers” in zijn familie en met het Estate Argiros, zet hij de familietraditie verder door zeer goede wijnen te maken met eerbied voor het bijzondere terroir en de plaatselijke druiven en wijntraditie.

Wijn nr. 3 : Assyrtiko

Assyrtiko is Santorini's meest autochtone druif

Droog met hoge aciditeit combineert deze druif finesse, elegantie en mineraliteit.

Beschrijving: Kristalhelder lichtgeel , met citrus, limoengras en wit fruit en silex vuursteen. Vrij droge aanzet met knisperend fruit en vrij lange afdronk.

Argyros heeft enkel maar autochtone druiven aangepland uit Santorini zoals dus Assyrtiko, Aidani, Athiri en Mavrotragano. Het rendement ligt op ongeveer 3.5 tonnes/ha (35HL/Ha) en er wordt doorgaans geoogst van begin augustus tot midden september.

2) Vasteland Centraal:

Thessalië, Centraal Griekenland

- ▣ 29.000 ha, grootste deel in oostelijke gebieden Attica en Evia
- ▣ 8.700 ha in Thessalië
- ▣ Attica, Viotia en Evia sinds lang producent van Retsina
- ▣ Warm mediterraan klimaat
- ▣ licht afkoelende zeebries
- ▣ Westen vochtig
- ▣ Hoger gelegen delen in centrum koude winters
- ▣ Attica droogste en warmste streek

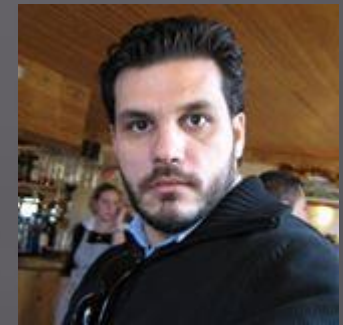

SAMARTZIS Winery

→ familiebedrijf - 32 Ha en gelegen op de zuidelijke hellingen van de Helicon berg tussen de 2 dorpen Askri en Vagia zo'n 90 km ten noorden van Athene.

Verbouwen → witte autochtone druivenrassen (malagousia, roditis en de zeer plaatselijke Kountoura) → In rood: Grenache, Merlot, Syrah en de lokale druif, de Mouchtaro.

Het bedrijf maakt 4 kwaliteitswijnen :

- Two Rivers White : droge witte wijn (Kountoura)
- Two Rivers Rosé : droge rosé (Grenache)
- Klepsidra white : droge witte (malagousia)
- Klepsidra rood : blend van Merlot en Mouchtaro

S
E

Wijn nr. 4 : “Two Rivers White” IGP THEVA

“Two rivers” is een 55 jaar oude single Vineyard gelegen tussen 2 riviertjes onderaan de helling van de Mount HELICON. Hellingsgraad van 3 tot 5% en een bodem rijk aan mineralen .

Druif : KONTOURA

Witte druif - Authentiek van deze vallei. Komt slechts op 150ha voor en was een vergeten druif en blijkt een oude natuurlijke “kloon” te zijn van de alom verspreide Savatiano. Ze werd ooit vóór de Phylloxera toesloeg, van in het wild groeiende wingerd gegenereerd.

2) Peloponnesos

- ▣ 60.000 ha (flink deel productie rozijnen en krenten)
- ▣ Rijke geschiedenis (7000 jaar oud volgens sommige bronnen)
- ▣ Wijngaarden in kuststreken aangepland met druivensoorten van de eilanden door de zeevaarders
- ▣ In binnenland eerder autochtone rassen: Agiorgitiko en Moschofilero
- ▣ Na WOII herstel wijnproductie in het noorden: Nemea en Patras
- ▣ Warm mediterraan klimaat, zeer warme zomers en korte winters
- ▣ Meeste wijngaarden liggen op zekere hoogten maar enorme verschillen binnen 1 appelatie.

Griekenland

Griekse wijnregio's

- PDO in Peloponnesos

- Muscat of Patras
- Mavrodaphne of Patras
- Muscat of Rio Patras
- Patras
- Menomvasia
- Malvasia
- Mantinia
- Nemea

Griekenland

5de en 6de **wijn: vergelijkend**

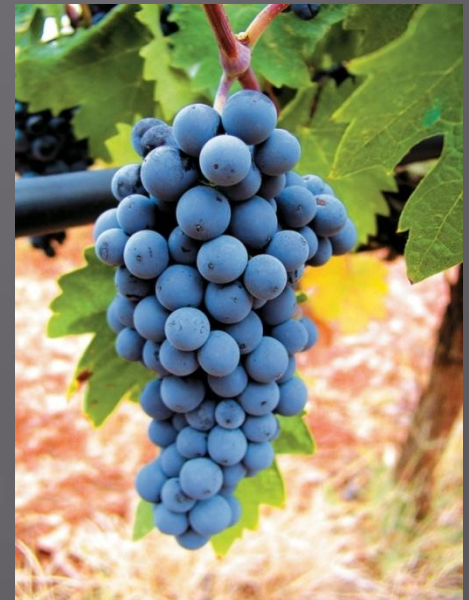
Druif: → AGHIORGHITIKO

(Saint George)

- ▣ Protected Designation of Origin Nemea (PDO)

Agiorgitiko is “DE” blauwe druif van Nemea (Peloponnesos)

- staat bekend om zijn resistentie tegen grote hitte, zijn kwaliteit om te rijpen (mooie ronde tannine)
- tonen van rijp rood fruit (rode bessen en kersen)
- geeft rode wijnen, droog, van licht tot zwaar. In mindere mate ook rosé wijnen.

Griekenland

Domaine SKOURAS

→ **winemaker : Mr. Georges SKOURAS**

Griekenland

Domaine SKOURAS

- Universiteit in Frankrijk (Montpelier)
- Vriendschap met Professor en wijnliefhebber veranderde zijn leven
- Wijnopleidingen in Dijon & Suze La Rousse, stage bij wijnbouwers in Bourgogne en Rhône vallei
- 1986 oprichting Wijnlabel
- 1996 klein winery in Gymno
- 2004 nieuw groot wijnbedrijf in Malandreni (Argos)
- Wereldwijd vele awards
- Voorzitter van de Nationale Griekse wijnmakers Unie

→ **winemaker : Mr. Georges SKOURAS**

Griekenland

5de wijn :

Cuvee "SAINT GEORGE"

Domaine SKOURAS

Druif: → 100% AGHIORGHITIKO (Saint George)

- ▣ Protected Designation of Origin Nemea (PDO)
  - Maceratie en vinificatie in t° gecontroleerde inox tanks. Opvoeding gedurende 12 maand in gebruikte Franse eiken barrique en verder 6 maand in de fles.
- ▣ Veel besfruit (zwarte bes, moerbeï, framboos en aardbei), licht zoethout, zacht kaneeltoets en vrij zachte tannine.

Griekenland

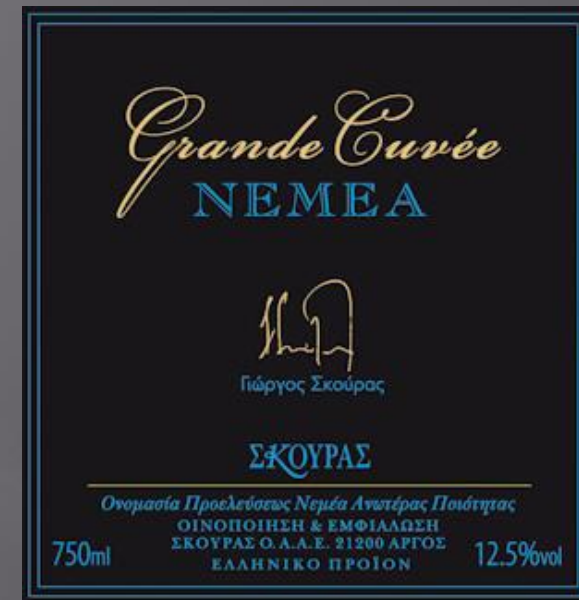
6de wijn : “GRANDE CUVÉE”

Domaine SKOURAS

Druif: → AGHIORGHITIKO

- Protected Designation of Origin Nemea (PDO)

Temperatuur gecontroleerde maceratie en extractie voor de alcoholische gisting. Daarna gisting en maceratie in inox tanks bij 23°C. Dit alles duurt een 14 dagen. Malolactische gisting in barriques. Opvoeding in nieuwe Franse eiken barriques gedurende 12 maand, waarvan 4 op de lies. De wijn rust dan nog een 6-tal maand op fles.

Griekse eilanden: Kreta

- ❑ Kreta: ca. 50.500 ha (20% totale Griekse productie)
- ❑ 70% van de Productie komt uit de regio Peza (Heraklion)
- ❑ Eerste contact met wijncultuur vanuit Egypte en Feniciërs
- ❑ Tijdens middeleeuwen productie en export Malvasia-wijn (Port)
- ❑ Phylloxera → Kreta vanaf 1974
- ❑ Erg hete en droge zomers, aanplantingen op hoogtes, aangepaste druiven variëteiten ...

Domaine ZACHARIOUDAKIS

→ Jonge Boutique Winery (2003) met 20Ha wijngaard.

→ Volledig nieuw en hoogtechnologisch winery van 2000 m²

→ organische wijngaard uniek aangepland in een soort 'terrasbouw' op 500m hoogte op de bergflank van de "Orthi Petra".

→ Graniet en kalbodem en het microklimaat zorgen voor een typisch en uniek 'terroir'

→ Aanplant :

Wit authentiek: Vilana, Vidiano en ook Sauv. Blanc, Malvasia

Rood: de authentieke Kotsifali en Syrah, Cab. Sauv. en Merlot

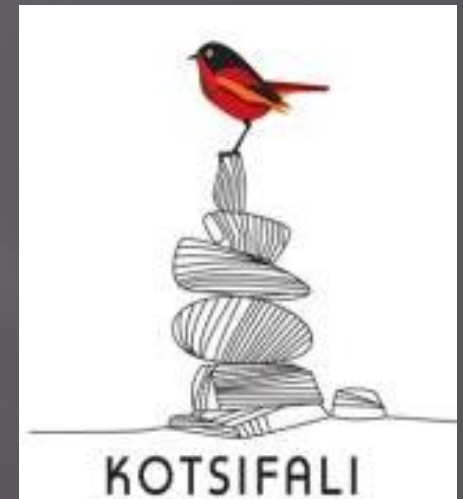

Wijn nr.7 : Dom. Zacharioudakis KOTSIFALI

Biologische wijn - schilweking en vinificatie in t° gecontroleerde inox tanks. Opvoeding gedurende 6 maand in Franse eiken barrique. Alcoholgehalte van 14°C

Druif : KOTSIFALI

blauwe druif uit Kreta en wordt aanzien als de ware ziel van Kreta. Sterk bloemenaroma, gedroogd zwart fruit en kruiden. Rijke wijn met redelijk wat alcohol, zachte zuren en zachte tannine... de Kretenzische Merlot?

Vasteland Noorden:

Epirus, Macedonië, Thracië

- Macedonië grootste van het noorden: 13.000 ha
- Deel van de oogst gaat naar productie Tsipouro (grappa)
- 2 grote bedrijven: Boutari en Tsantali (bulk wijn)
- Wijnbouw 5000 jaar oud nabij Drama
- tussen 39ste en 41ste
- Grenzend aan Albanië, (republiek) Macedonië, Bulgarije en Turkije
- Minst warme deel van Griekenland, lang groeiseizoen, frissere wijnen

Griekenland

ALPHA Estate

Griekenland

ALPHA Estate

Alpha Estate werd opgericht in 1997 door de ervaren Druiventeler Makis Mavridis En Oenoloog Angelos Iatridis. Zij hadden eerder al lang hun Ervaring opgedaan bij andere Wijnhuizen in Griekenland. Zij Kozen voor de noordelijke Amyndeon regio om hun eigen wijnen te maken.

Griekenland

ALPHA Estate

- 87 ha eigen wijngaard op een 700m hoog plateau.
- Klimaat : zeer koude winters, met regen en sneeuw en droge hete zomers. Ideale omstandigheden tijdens de rijping en de oogstperiode.
- Twee nabijgelegen meren zorgen voor regulerend effect.
- Aanplant van authentieke en internationale druivenrassen: Xinomavro, Mavrodapnhe, Syrah, Merlot, Pinot Noir, Tannat, Montepulciano, Negro Amaro, Barbera, Malagouzia, Sauvignon Blanc, Chardonnay & Gewürztraminer.
- Zand-klei bodems met goede doorlaatbaarheid .
- Plantdichtheid : 3900 stokken/ha, opbrengst < 4000 kg/ha (250hl/ha).

Wijn nr. 8 : Alpha Estate « Xinomavro Reserve »

Xinomavro Reserve wordt gemaakt van 90 jaar oude wijnstokken. 24 maanden opvoeding in nieuwe Franse eiken Barriques. Parker : 93/100

Druif: 100% XINOMAVRO

blauwe druif uit Noord-Griekenland. Letterlijk betekent het “zwarte zure”. In hun jonge jaren zijn de wijnen inderdaad wat ruw, maar kunnen zeer mooi rijpen en zijn opgewassen tegen stevige gerechten, perfect voor het aankomend wildseizoen !

GRIEKENLAND

Boek van Bruno Tersago
“een pakkende getuigenis van
een Belg die daar woont en
probeert te overleven”

→ 4 weken op nr1
in Standaard Boekhandel !

Winkelprijs : 20,00

Speciaal aanbod → 15,00 !!

